

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

24 august st. v.

5 septemb. st. n.

Este în fie-care duminică.

Redacțiunea în

Közép-uteza nr. 395.

Nr. 34.

36

ANUL XXII.

1886.

Prețul pe un an 10 ll.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 ll.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 ll. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

La un Român renegat.

○ viperă cumplită cu formă omenescă!
Fîmță mai urîță, mai rea, mai păgănescă
Decît călăul lupav ce trece încrunțat,
De negre-afurisenii pe-a sale căi urmat!

Nu te-ai temut că pică, tunând cu strășnicie,
Pe capul teu nemernic a cerului urgie,
Când mîștele străbune călcînd nelegiuit,
In capiștea vrășmașe intrînd, te-ai miruit?

Nu te-ai gândit c'al vremii crug vecinic se 'nvertosece,
Pe cei smeriți ridică, pe mândri-i umilește...
La mîșa judecării când fruntea vei plecă,
De fulgerul pedepsei in ce chip vei scăpă?

Nu... n'ai avut sîcîlă, nici frică, nici rușine,
A hulei ș-a necinstei manta să pui pe tine!
Un suflet miserabil nimic nu are sfînt
Din câte-s mari și sfinte in cer și pe pămînt!

Sărmana mea națiune! creșut-a că hrănește
Și strînge cătră sinu-i un fiu care-o iubește;
Dar tu, un pui de șerpe, ai fost otrăvitor,
Ce-acum pe buna mamă o mușci îngrozitor.

Și încă ai curajul de hoț fără muștrare
De-a ucltii ca obștea să aibă 'ncredințare,
Că numai la altarul ce tu îl proslăvești,
Putem găsi astîmpăr durcerii strămoșești!

In urmărirea țintei ce-ți slă peccatuită
Pe inimă, ești meșter, căci nu-i păcat, ispită,
Minciună, 'nșelăciune, și clevetiri și sfeđi,
De care să te 'mpedeci și să te 'nspăimîntezi.

Pe-a tale buze trece suris cu bunăfate,
Dar gândul teu clocește ascunsă reutate;
Și graiul teu resonă a bine ș-a senin,
In timp ce-ți clocește in inimă venin.

La tine stă virtutea in vorbe și in schimeș;
E binele de-asupra și reu 'n adîncime;
Scădînd in față marea, îndată 'ntîmpini stînci...
Și naia-i potopită in smăreurile-adînci.

Și pentru lăr'de-lego-ți și pentru asuprirea
Națiunii tale nume, ce-ți este respălăirea?
O mîșă 'nbelșugată? un adăpost fienit?
O perină mai mîle? un trup mai invălit?

Mai bine-ai tăia lemne... mai bine-ai duce apă...
Mai bine 'n rînd pe holdă cu salahori la sapă!
Te-ar aște ferbințele, de frig ai clănțani,
Dar cugetul in tine curat și blînd ar fi!

Inse așa... ce vieță mișelnică, petată!
Ce conștiință 'n fapte scărbôse întînată!
Slugarnică 'nclinare și slujbă la străin,
Și totuș ferul grigci de-apurarea in sin.

Și când a bîtrîneței obide-amar te-or frînge,
Slăbit, uitat in trude, nu vei pute' nici plînge;
La capul teu muștrarea mereu va privegluă
Și nîme vai! pe lume nu te va mîngăia!

La patul teu vini-va in nîptea furtunosă
A maicei tale umbră uscată, fiorosă;
Tu vei întorce fața de chipul neclintit
Și ț-a păre că cerul pe tine-i năruit.

Atunci ai vré trecutul să 'nvie din cenușe,
Ai vré bucăți să cadă a anilor cătușe,
Și 'n haina tinereții din nou să strălucești,
Pe-a lumii plaiuri altă cărare să-ți croiești.

Zădarnică dorință! deșertă nălucire!
Tu singur cu-a ta mână ț-ai scris năgra sortire:
'Tradarea, mișelia in traiul pe pămînt,
'Blăstîmul cu disprețul și hula pe moment!'

M. Pompiliu.

Pe cîmpul de onore.

Dramă in trei acte.

(Incheiere.)

Intră Micolini.

Micolini. — Bună ziua, doctore! Te căutam prin
ambulantă!

Constantiu. — (In sine.) De aș pute' să me rețin,
numai!

Micolini. — Aveam nevoie de dta. Știi că m'ai
făcut intr'un moment nu șcîu ce fel, să-ți dau o
scrisoare prin care imi ceream iertare! Imi pare reu

inse de acesta și te poftescă că decă o mai ai, să mi-o inapoiești.

Constantiu. — (Scote scrisoarea din busunar.) Această voiam să fac și eu. O scrisoară este pră puțin pentru a repara o faptă murdară! (Aruncă scrisoarea.)

Micolini. — Mesoră-ți vorbele doctore, căci eu totă stima ce ți-am păstrat-o.

Constantiu. — Stima ta?! roșesc când imi aduc aminte, că te-am numit amicul meu! Te credeam după cum te arată fața, vorbele, poziția! M'am espus într'o afacere pe care o credeam de onore, vrednică de a fi apărută de un amic; ăr nu mișelăscă, mai mișelăscă decât își pôte inchipui cineva. Acum când am aflat totul, când am văcut lacrimile curgând de rușine și durere, acum, nu pot să te privesc decât cu cel mai mare dispreț. Dar pe lângă onore și liniștea sufletului, tu ai periclitat chiar viața a doi oameni. Auți bubuitul de tunuri și impușcături?! Aceste, pôte răpesc ultimele momente ale acelor nenorociți, cari au intrat in iadul lumii acesteia, ca să scape de rușinea și durerea ce le-ai pricinuit-o.

Micolini. — Raționază mai bine, domnule!

Constantiu. — Am raționat! Și prin cel din urmă al meu cuvânt îți cer, că in fața victimelor tale, vii seu mörte de se vor mai aklä, să-ți măturisești fapta și să ceri iertarea lor!

Micolini. — Ești cam smintit, doctore! căci nu înțeleg ca un om cu minte să pötă propune cuiva o astfel de umilire. . .

Constantiu. — A! umilire numești dta espiaarea unei fapte rele? Batjocura ce ai făcut-o, este o mărășavă umilire, ăr nu reparațiunea ei! . . . Acesta ți-o cer eu, amicul, ruda și mai presus de tôte apărătorul unei femei fără putere și fără ajutor!

Micolini. — Așă! Decă totți amicii seu rudele s'ar constitui in apărătorii femeilor atacate, n'ai găsi in tötă calea decât sânge vörsat pentru femei. İți dau un sfat bun, tinere doctore: Femeilor nu le place să vödă in calea lor șiröie de sânge. . . Ele doresc ca in totdeuna, de se pöte, să întâlnească numai surisuri și ochi dulci, amestecați cu diamante și juvaeruri!

Constantiu. — De mai ți-i încă a refuza, mâne tötă lumea va ști, nu numai acesta mișelie, dar și o mulțime de alte fapte batjocoritoare, ce le-am aflat că sunt comise de dta! Mâne va ști soția dtale și fiica dtale, care vrei să o măriți și al cărei fidanțat îți este superior! Mâne va ști guvernul care te-a trimis aci ca să aperi interesele supușilor, ăr nu să faci aventuri și să-i injosești prestigiul in fața lumii! . . .

Micolini. — Amice! Dar pentru ce töte aceste?! Să te pui pentru o faptă, fără de importanță, de cari se întâmplă in töte țilele! Lasă-ți aceste urite idei, tu mai ales. . .

Constantiu. — Acea ce-ți cer este pră puțin, ca să refuzi!

Micolini. — Decă am făcut o greșelă, a fost numai din pricina amorului ce aveam pentru acea femeie! Ea-mi surise, ea-mi ceruse sprijinul meu și acesta me autoriză a crede. . . Și acea ce am făcut n'a fost decât efectul unei gelosii, pentru preferarea unui altuia. . .

Constantiu. — Ori ce esplicare e netrebuinciosă! Ț-o repet că sunt decis a-mi ajunge proiectul.

Intră *Scormonici.*

Scormonici. — Domnule doctor! domnule doctor! Vină degrabă încöce! Degrabă! Cuconășul. . .

Constantiu. — Ce-i? Adrian! (Ese, urmat de *Scormonici.*)

Micolini. — Bun de tot! Trebuie să-mi resplătesc păcatele. . . să me supun unor smintii! . . . Și

decă n'aș face mărturisirea, el este in stare să me pödă, inaintea familiei mele, in ochii lumii întregi! Ei dar la urmă nu-mi cere mare lucru! Voi face mărturisirea față numai cu ei, că știu faptele, voi face o formalitate, pentru gustul unui doctor smintit! . . .

Intră *Adrian* rănit in pept și susținut de *Constantiu* și *Scormonici.*

Adrian. — Lăsați-me, amicilor! . . . Nu sunt încă așă de slab! . . . Nu sunt încă greu rănit! . . . Glonțul a pöturs mult mai sus de unde trebuia. . . Puțină apă rece! . . . Legați-mi rana! . . . Apă! . . .

Scormonici. — Indată cuconășule, me duc să aduc! Indată! (Se duce in dröpta și apoi vine cu apă.)

Constantiu. — Pune-te aci pe pat și stăi puțin liniștit ca să leg rana.

Adrian. — Numai lögă-o mai degrabă, doctore! până ce lupta nu se va sförși! Trebuie să me duc, să mai lupt. . . Un soldat nu cade dintr'un singur glonț! . . .

Constantiu. — Liniștește-te! Șeți culcat, ca să se se astömpere curgerea sângelui.

Adrian. — Lasă-l să curgă! Lasă-me să me scol! Sânt încă in putere! Și până nu va seca cel din urmă pic din vine. . . voi luptă!

Scormonici. — Cuconășule! Bé puțină apă, ca să te mai recorești!

Adrian. — (Bé.) İți mulțămese! Căt de dulce-mi pare apa! Pare că-mi amöteșce durerile! . . . Dar eu n'am durere! Nu sufer acum mai mult, decât altădată! . . . Mai dă-mi apă! (Bé.) Doctore! Cum se face că te întâlneșc tocmai pe dta aci? Dta me ingrișești, compătimesci. . . și mai dăunăți viniseși să-mi aduci o provocare! . . . O! E mult mai dulce a-și jertli cineva viața pe un câmp de onore, pentru o causă sfântă, decât a muri într'un loc obscur, pentru o causă murdară, espus la batjocura lumii! . . .

Constantiu. — İubite domnule Adrian! Nu-ți mai aduce aminte de acele lucruri cari mi-au umplut sufletul de gröză și remușcare! . . . Să ne ingrigim de sănătatea dtale. . .

Adrian. — Dar nu ți-am spus că nu sufer. . . Nu-mi trebuie ingrigiri! Creți că mi-am pierdut eu rațiunea?! Nu, din contră, o sânt mai limpede; voi să vorbesc; voi să judec întöplările! Apropo, consulul, tot mai stăruie in duelul lui?!

Constantiu. — Decă vrei să vorbim despre acesta, îți voi spune mai mult. . .

Adrian. — Spune. . . Acum nu me mai jignesc asemenea vești! Sânt curios! . . .

Constantiu. — Am aflat adevöerul nelegiuirii a cărei victimă ai fost dumne-ta și dömnă Didita. . .

Adrian. — Vorbeșce numai despre consulul, te rog! El eră pöte in dreptul lui. . .

Constantiu. — Ai fost înșelat. İți voi probă chiar acum. Vei avö mărturisirea consulului, care este aci.

Adrian. — Și ce-ar putö să-mi folosöscă?

Constantiu. — Vei vedö indată și vei fi satisfăcut! (Merge la *Micolini.*)

Adrian. — *Scormonici*, ajută-me să me țin pe piciorö. Nu pot ședö de fel culcat. (*Scormonici* îl susține.)

Constantiu. — Domnule *Micolini*! Etă ocașiunea sosită! Haide și mărturiseșce-ți fapta și apoi vei fi liniștit, liniștind și un suflet amărit. Nu e nimene in cort, afară de el și servitorul lui, care-i este ca un părinte și de care nu ai să te ingrișești!

Micolini. — (Ironie.) Mai are mult până ce s'a duce in ceruri?! . . .

Constantiu. — (Il apucă de mână, ducöndu-l in cort.) Domnule *Adrian*! Consulul vrö să-ți vorböscă.

Micolini. — Domnule! muștrarea cugetului meu

me silește să-ți arăt, cumcă toate cuvintele mele au fost esite numai din pricina gelosiei și a disprețului cu care am fost tratat de dōmna Nestorescu!... Am făcut o greșelă de a calomniā o personā ce nu meritā.

Adrian. — Dar ce-mi vorbești, domnule?!

Micolini. — Vorbesc adevērul. Ţie cā in gelosia mea nu mi-am dat sēmā despre cuvintele ce le-am pronunțat și astfel, acum revindu-mi la drēpta mea rațiune, me cāesc de ceea ce am făcut, și-ți cer scuze...

Adrian. — Vr'o nouā inșelāciune, dle Micolini?

Micolini. — Ei nu, domnule; decā vrei pot să-ți și jur!

Constantiu. — Jur și eu domnule Adrian, cā mār-turisirea consulului e curatul adevēr!...

Scornonici. — Pe doctor poți să-l cređi, cu-conașule!...

Adrian. — Adevērat?!... Didița este inocentā?

Constantiu și Micolini. — Da!

Adrian. — Ea n'a fost amanta dumni-tale?

Micolini. — Nu, domnule!

Adrian. — (*Ingenunchind.*) O Dumneđeule! Ţi recunosc puterea și incercarea ta! Ţi recunosc osēnda asupra celor cari te uitā!

Constantiu. — (*Incet.*) Ţi mulțānesc, cosule, adio!

Micolini. — Ţi mai bine: la revedere! Nu sūnt supērāt nici de cum... Vei trimite in curēnd pe protegeatul dumni-tale la »Pārintele omenirii!« (*Se duce in fund, se sue pe urcātūrā și privește spre cāmpul luptei.*)

Adrian. — Doctore! Te rog nu te îndepārta! Ingrigește de rana mea. Spune-mi, e periculōsā?... Ah, cum me dōre de grozav. D'asupra inimii!... Ah!...

Constantiu. — Liniește-te! Cu ajutorul lui Dđeu vei scāpā!...

Adrian. — Dar glonțul, il simt in mine!... aprōpe de inimā... Doctore, nu mai e sperantā... Voi muri... O. mișel, care te-ai ucis singur!... rabdā acum, acum cānd bucuria Ţi revine, rabdā sā veđi cum ingrozitōrea mōrte Ţi strīnge vinele, Ţi virā cārceii in ōse... Ah!... Nu-mi mai simt capul... Ce-am făcut?!... ce-am făcut?... Nu o voi mai revedē... pe dēnsa, nevinoatā, iubitōre...

Constantiu. — Liniește-te!

Adrian. — Cānd am recunoscut mārirea ta, o Dōmne! nu me mai pedepsi!... Voi sā o ved, sā trāesc!... Nu me mai țin piciorole... Viēțā! Doctore, dā-mi viēțā! (*O detunātūrā de pușcā se aude in fund și Micolini cade pe spate scōtēnd un rācnet*)

Constantiu. — Consulul. (*Alērgā 'n fund.*) Rānit și el... abiā suflā! O! cerul nu uitā nici odatā! El respłāteșce pe toți dupā cum se cuvine! (*Revine.*)

Adrian. — Doctore, ce s'a intēplat?...

Constantiu. — Provedința respłāteșce! ultimul glonț al luptei s'a oprit in tēmpla lui Micolini...

Intrā Arghir.

Arghir. — Adrian! Trāești tu ancā? O bunul meu amic!... (*Il imbrātoșozā.*)

Adrian. — Arghir!... tu ești?...

Arghir. — Cum n'am putut sā vin lāngā tine, cānd ai picat, tu, cel intēiu in fruntea regimentului... N'am putut sā las comanda!... Te-am cređut chiar mort... Și acum, cāt me bucur, te gādesc ancā in in viēțā.

Adrian. — Viēțā?!... da, doresc viēțā!... Dar vai!... M'am ucis eu singur, pentru o faptā mișelēscā...

Arghir. — Nu, Adriene, tu ești rānit pentru gloria și neatērnarea țerii... Tu ai fost cel intēiu ce te-ai jertfit pentru patria ta!... Toți șefii priviau la tine cum inaintai ca o colōnā de foc inaintea ostașilor tei! Ascultā! Mārīa Sa impārteșce acum onorurile

cuvenite bravilor luptători! Intre cei intēiu ai fost numit tu și Mārīa Sa m'a insārcinat pe mine să-ți aduc Crucea de Oficer al Stelei Romāniei!... dīcēndu-mi cā, viu sēu mort de te voi gāsi, sā o depun pe peptul teu!... O cāt sūnt de fericit, cā te gādesc ancā in viēțā... (*Aninā de peptul lui Adrian crucea Stelei Romāniei.*)

Adrian. — Trāescā patria!... Eu, voi muri... fericit!

(*Se aud vociferări plāngātōre. Mai multe paturi cu rāniți sūnt transportate prin scenā.*)

Constantiu. — (*Privește trecerea și zārește pe Didita pe unul din paturi, se aruncā strīgānd.*) Opriți! Didița! Rānitā! pōte...

(*Soldatūi depun patul in fața scenei.*)

Adrian și Arghir. — Didița?!

Constantiu. — Da! Dar e numai leșinatā. Nu se vede nici o ranā...

Adrian. — Didița! In acest loc?! Cu aceste strae?! Dar e vis... nālucire...

Constantiu. — Vai, nenorocitul meu domn, e realitate! Este Didița chiar! Didița, care te-a urmat aci... in aceste haine, pentru a fi pururea lāngā dta!... Didița, care a alergat in mijlocul focului pentru a te gāsi și a te ajutā!... Dar stați... ea-și revine in simțiri... puținā apă aduceți. (*Un soldat aduce un vas cu apă și doctorul o stropeșce.*) Etā-o cā se trezeșce... Am đis bine cā erā numai leșinatā... De spaimā pōte... Va fi fost izbitā... hainele-i sūnt pline de colb... Etā-o, vrē sā se ridice... (*O sprīginā și Didița se ridicoā*)

Didița. — Dumne-ta ești, doctore?... Vai!... am picat in mijlocul mulțimei... M'au lovit cu piciorole... Nu mai șeiu... Dar Adrian... l'am vedut picānd... și, cānd am vrut sā alerg... am picat... oh!...

Constantiu. — Adrian, Didițo! Adrian etā-l aci, lāngā tine...

Didița. — Adrian!...

Constantiu. — Da! apropiē-te de Adrian... El voeșce sā te vedā Didițo, sā te imbrātoșeze... A aflat tot adevērul... El nu te mai ureșce!...

Didița. — Te mai ved in slērșit, Adriene!

Adrian. — Dar eu... nu mai pot resuflā, Didița... O lacrimā nu am... Inima... Ajutați... Ancā un moment de viēțā... sā plāng... O lacrimā Ertare... Didițo,...

Constantiu. — Puterea omenēscā nu mai are preț acum!... O minune numai ar mai putē ajutā!

Adrian. — Oh! Nu me mai lāsati... (*Didița se aruncā asupra lui Adrian.*) Mulțānesc... da... voi viēțā...

Didița. — (*Dupā un moment de tăcere, scōte un țipet.*) A! e rece... nu se mai mișcā...

Constantiu. — Nu ne mai remāne, Didițo, decāt să-l plāngem!

N. A. Bogdan.

Fata popii.

— Roman in 2 tomuri. —

(Fine.)

Iuliu se duse drept la notarul. Acolo ancā își petreceau. Se puse și el la o mēsā și făcū veselie celor ce mai erau acolo.

Intr'un tārđiu, notarul il chiamā la o parte și-i dīse 'nceet:

— Bagā de sēmā ce faci, cā Alesandru Movilā a vinit aserā 'n sat.

Iuliu tresări. Atunci își aduse aminte, cā figura aceea dōrā a fost el. De ce n'a șeiuț acēsta mai de grabā!

Nu grăi nici o vorbă. Când apoi gândi, că nimene nu-l vede, își luă peleria, apucă depe cui revolverul notarului și porni 'n nopțe. . .

Abia s'a făcut de ziua. Rachila primi o scrisoare care conținea aceste șire:

»Rachilo,

»Am jurat că nu te-oi lăsa să fii fericită. Prin urmare, nu poți fi a lui Gintan. De nu se va re-trage, glonțul meu i-a sfărma capul.

»Logodnicul teu

»Alesandru.«

Rachila scăpă scrisoarea din mână. Eră să cadă și ea, dar își adună toate puterile, se tērăi până la canapea și cădū acolo fără simțiri.

Mult timp zăcū ea astfel, fără să vină cineva, căci Saveta s'a dus acasă, er părintele a plecat să facă pregătirile pentru logodnă. In cele din urmă inse își vini in fire, ceti de nou scrisoarea și dișe plângend:

— Nu este nici o mântuintă!

Apoi se sculă in picioare și preumblându-se incet, urmă să talmăcescă gândurile sale:

— Decă voi ține să me mărit după Iuliu, Alesandru il va omori. Care va să dică, trebuie să me retrag, să abdic de iubirea și de mâna lui. Dar pute-voi să fac acēsta? Fi-voi in stare să-mi sting dragostea nemărginită? Ce se va alege de mine, decă Iuliu nu va fi al meu? Mai bine mōrtă decăt să trāesc fără el!

Și după câteva minute, cu totul aprinsă de simțiri, incheiă:

— Trebuie să-i vorbesc.

Apoi scrise câteva șire și le trimise lui Iuliu, la notarul.

Acela încă dormia, că umblase totă noptea căutând degiaba pe Alesandru, ca să-i zdrobescă creerii cu revolverul, ca 'n sfērșit Rachila să pōtă scăpă de-acest diavol infricoșat și să fie fericită cu el.

Cānepean il deșteptă și-i predete scrisoarea. Iuliu o ceti iute, in câteva clipite se 'mbracă și alergă la Rachila.

Aceea avea ochii roșii de plāns și 'n loc de ori ce vorbe, i predete scrisoarea lui Alesandru.

Iuliu o ceti repede, pe când fața lui inroși din ce in ce mai mult și 'n cele din urmă, aprins d'o mānie grozavă, strigă:

— Ticălosul! El gāndeșce că m'a spāriă. Dar se 'nșelă! Și chiar să vēd mōrtea rinjindu-mi in față, tot nu te-aș părăsi.

Rachila ascultă cu bucurie aceste cuvinte, pentru că ele i talmăciau iubirea nemărginită a lui Iuliu; dar totodată simțea și o durere 'nfricoșată, căci cu cât dragostea lui eră mai mare, cu atât il vedea mai aprōpe de nenorocire. Acuma cum putea ea să mai cugete, că el va fi 'n stare să se retragă? Cum putea ea face să-l uite, să nu-l mai iubescă?

Dragostea lor eră pré mare. Aceea domniă asupra lor. Nu mai puteau să facă nici un pas inainte, fără invoirea ei. Dragostea i conducea spre prepastie: dar ce le pāsă lor?! Nu simțeau, nu vedeau, nu auđieau alt ceva decăt ceea ce le arătă și le spunea aceea simțire dumnezeescă. Se 'ncredeau cu totul ei, să-i ducă inainte, unde i va duce. . .

Imbrătoșati, cu lacrimi 'n ochi și cu buze tremurānde își spuneau de mii de ori, cât de mult se iubesc și că nu le pasă vie ce-a vini, dar nu s'or despărți mai mult. . .

Pe când ei își jurau dragoste vecinică, părintele Tanase ținea adunare cu poporul. A spus poporului ce rușine a făcut satului dascălul Trāndăvescu, că 'n ruga dela mănăstire s'a imbētat ca un porc de căne ș-a perdut icōnele și praporii ce a dus din biserică.

Poporul a strigat intr'un suflēt, că nu-i mai trebuie dascălul acela. Apoi s'a chemat fostul invēțator Dēmbian, i s'a dat plată mai mare decăt in trecut; dar el n'a putut să primescă, fiind că a fost ales invēțator in Valea-mică, in locul celui de pān' atunci, care s'a făcut morar. Așā dară s'a ales un tiner preparand din Teiul-mare.

Isprāvind tōte aceste, părintele Tanase s'a 'ntors pela prānțul mare acasă, să facă protopopului in-șciințarea, c'a izbutit să deschidă mințile omenilor din sat alegend un invēțator cum se cade.

Iuliu și Rachila i eșiră 'n cale și-i spuseră cu bucurie, c'au hotărīt ziua logodnei.

Părintele i sārută și prindēndu-i de mână, merse cu ei in odaie și acolo uită alegerea de ađi și in-șciințarea ce avea să facă protopopului și se puse cu ei la mēsă și petrecū acolo până sēra.

Tinerii se duseră 'n grādină, ca la lumina blāndă a lunii să-și mai spună din acele taine dragostose, cari spuse de mii de ori par tot noue și tot mai plăcute și cari nu mai au sfērșit.

Ședeau in filegorie. Luna revērsă lin rađele sale peste pomi și peste flori, făcēndu-le niște umbre tainice; eră tăcere, numai un greluș cāntă și cāntul lui se topiă galeș in frēmetul frunzelor ce șoptiau dragostos.

O cucuveie se ivi d'asupra filegoriei și tulbură liniștea dragostoșilor. Rachila se spāriă și se cutremurā:

— E semn reu! — dișe ea.

Dar Iuliu o māngăiă, gugulidu-o gingaș, că cucuveia n'are d'a face nimica cu sōrtea omenilor. O pasere de nopțe, atata tot.

Rachila il ascultă, dar nu eră liniștită. Tot se temeă: a auđit ea, că cucuveia aduce nenorocire.

Și cum priviă in giur de sine, să vedă nu cumva s'apropie nenorocirea prevestitā de cucuveie, de odată scōse un țipet. Peste gard sārī un tiner. Rachila il cunoscū indatā. Eră Alesandru.

El se opri indatā și ridicāndu-și mâna, ținti revolverul spre Iuliu și-l slobođi.

Dar in acelaș moment Rachila sārī inaintea lui Iuliu și glonțul merit aceluia, intră 'n inima ei.

Cādū mōrtă 'n brațele logodnicului ei și numai atata putū să-i șoptescă:

— Iulie, te-am mântuit!

Iuliu, ca lovit de treznet, ameți și el, dar se reculese iute și aședă corpul încă tot cald al Rachilei pe canapeua de pașiște, căută iute decă rana in adevēr e de mōrte?

El ghici indatā ce s'a petrecut, cine a sevērșit omorul acesta, că glonțul a fost merit lui și că Rachila s'a jertfit pentru el.

De n'ar fi iubit-o nici odatā, din minuta acēsta trebuia să i se aprindā iubirea și să se 'nchine ei ca unei ființe āngerești.

Nici nu-și aduse aminte să urmārescā pe uci-gașul, care in fumul cel mare se și făcū nevēđut: ingenunchiā lāngă ea, i pipāi pulsul, nu mai bătea. Eră mōrtă.

O durere infricoșată il cuprinse, care i cutrieră creerii și acusāndu-se pe sine, dișe:

— De ce am vinit eu p'aici? De n'aș fi vinit, ea ar trāi ș-acuma!

Și aplecāndu-se spre ea, i sārută fața, mările perul, ochii, pe când strigā ca nebunul:

— Rachilo, Rachilo, trezeșce-te!

Dar ea nu se mai mișcă.

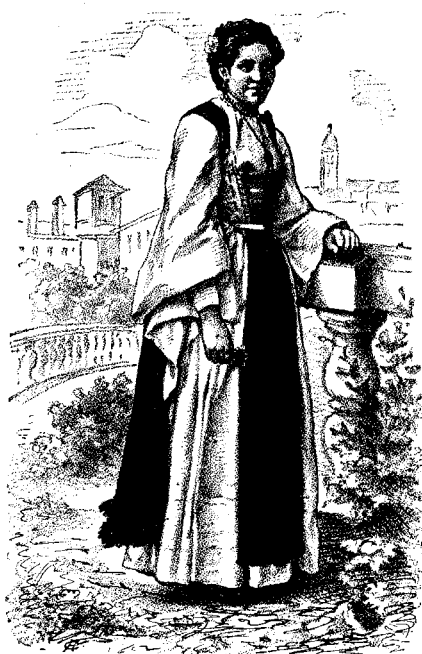
De-odatā se deschise ușa grādinei și ca scos din minți viniă părintele Tanase, carele auđise pușcătura.

— Pentru Dumneđu, ce s'a intēmplat!? — strigā el tulburat.

Schițe etnografice din Dalmația.

TIPURI DE SERVITORE DE PELA ZADAR.

TIPURI ORĂȘENEȘCI DE PELA SEGNA.

Iuliu nu putu grăi nimica. Ridică trupul recind al Rachilei, îl îmbrătoșă, îl sărută, plângend ca un copil.

— Mōrtă! — di-se cu spaimă părintele.

— A impușcat-o ticălosul. . .

Părintele sări la ea, o pipăi, i vorbi, o guguli, i făcea fel de fel de drăgostiri. Degiaba! tōte degiaba.

Și nenorocitul om, care 'n clipita acēsta își perdū ce-a avut mai scump in lume, ingenunchiă lângă cadavrul fiicei sale, își puse mănile într'olaltă și indreptă o rugăciune cătră Dumneșeu. Apoi se sculă și di-se:

— S'a sfērșit!

Durerea i-a necat plānsul, n'a fost in stare să verse nici o lacrimă. Eră grozav să-l privești.

Inmormēntarea Rachilei a treia di a intrunit tōtă inteligința din părțile acele.

Părintele Aron din Teiul-mare făcū inmormēntarea, insoțit de părintele Movilă și de părinte Ioan din Valea-mică, precum și de alți preoți. Corul vocal al plugarilor din Valea-mică sub conducerea invēțătorului Dēmbian a cāntat cāntările de jale. Er protopopul Tătar a ținut o cuvēntare care a stors lacrimile tuturor.

In diminēța următore s'a găsit la mormēnt cadavrul lui Alesandru. Se di-ce, că Iuliu l'a impușcat in nōptea trecută, gāsindu-l ingenunchiat acolo.

De atunci e liniște prin satele acele. Nu s'a mai făcut altă schimbare, decât că 'n Brēndușeni s'a ales alt notar, care trāeșce bine cu popa și cu dascălul. Și valenenii scōseră pe notarul lor și-și aleseră unul pe sprincēnă. Popa Tanase s'a lāsāt de popie și s'a ales altul, care s'a insurat cu sora lui Iulie. Tōte patru satele infloresc. Toți sūnt veseli. Numai bietul Despoian a ajuns in temniță.

Isosif Vulcan.

Vrăgitoarea.

— Novelă de Carol Emil Franzos. —

(Incheiere.)

'am lāsāt curs liber cugetului, el inse me pē-trunse adānc in inimă, incāt am fost silit să stau in loc și să me vaet.

Ion, carele chiar contra voinței mele eră tot in apropierea mea, alergă ingrițiat spre mine.

— Este medicul in casă? — îl intrebai eu.

— Da, ce e? pentru Dumneșeu!

— Chiamă-1!

El se duse. După câteva minute se rentōrse cu medicul.

— Eu nu am dureri corporale. — di-sei eu cătră acesta. — Dta inse ca medic comiți o crimă față de mine, decât nu me vei liniști pe deplin in ceea ce priveșce pe amicul meu. M'a oprit Henrich de a-l cercetă?

— Nu! — fu respunsul. — Decă el vorbeșce așa, el se informēză totdeuna despre dta. Numai eu am impededet acēsta revedere, eu singur. Detorința mea de medic mi-a recomandat acēsta. Tōte impresiunile iritătore trebuesc ținute in depărtare de dēnsul; er incāt te priveșce pe dta, aparința lui ar putē face asupra nervilor dtale slăbiți o grea apēsare!

— Dșeu! — strigai eu. — Așā dar totuș spiritualminte el este turburat!

Bunul om privi spre pāmēnt, apoi adause cu voce inādusită:

— Eu nu șciū, decât se pōte numi starea lui așā, Henrich nu este nici nebun nici stupid. Doveđi organice pentru așā ceva n'am aflat. Craniul nu

este vātēmat și scuturătura ce i s'a făcut prin lovitură, eu cred, că nu i-a făcut reu. El lucră rațional și cānd vorbeșce, acēsta se intēmplă in propușețiuni curate. In sufletul seu inse e nōpțe. Mie āncă nu mi-a vinit inainte un atare exemplu de o melancholie atāt de lipsită de māngāere. El cugetă, pe semne, neintrerupt la acea nōpțe și la ceea ce i-a premers. . .

— Cređi dta? — îl intrebai, — că el doreșce să revēdă pe țiganca?

— Acesta nu este cuvēntul cel adevērat. El se consumă in cea mai ferbinte dorința după ea. E o enigmă nesigură. Eu nu me pot supēră pe Fedor decă crede in vrăgitorii, ce e de făcut inse? Fedor di-ce: »cā vrē mai bucuros să mōră, decât să i-o aducă eră!« Și eu, apoi eu nu cuget tot așā, ar fi inse strigător la cer, decă am voi să aducem er in casă pe acea servanță și hōtă ce nu fu persecutată! Și apoi, cine șcie pe unde se află acum? in Turcia seu in Litania! Pe lângă aceste fie-care di aduce pentru Henrich tot mai mare periclu, corpul i prosperēză, er spiritul i slăbeșce. Este ingrozitor!

— Ai vorbit dta seu Fedor vr'odată cu el despre ea?

— Dōmne fereșce! noi ne pāzim cu frică a atinge rana! El singur āncă nu vorbeșce nici odată despre așā ceva și-și deschide buzele — abstragēnd incunoșcințările față de dta — numai pentru a ne da cele mai scurte respunsuri ce se pot.

După aceste am mers apoi mai mult timp in tăcere unul lângă altul.

— Dta dară, nu șciū nici un mijloc? — intrebai in fine.

— Nici unul! Mai inainte speram, că timpul va avē efectul seu, seu o schimbare a locului și a traiului. De acēsta din urmă inse contele nu voeșce să șcie nimic. In urma unei vorbiri lungi și frumoșe ce i-am ținut-o chiar acum cu privire la acēsta, mi-a respuns trei cuvinte: »Eu remān aci!« Și acēsta intr'un ton atāt de firm, incāt m'a decis ca pe viitor să părășesc ori ce incercare a-l capacită. Dela ininfluința timpului āncă nu sper mai mult, va fi după cum am di-s, tot mai reu. . .

Er am mers mai mult timp tăcēnd in sus și in jos. In mine inse strāluci o rară și curiosă idee. Cercai să o alung dela mine, insēdar, căci er se iviā și cu cāt cercam mai mult să o alung, cu atāt hotărirea mea deviniā tot mai firmă.

— Doctore, — di-sei eu, — ce faci dta, decât o ranā sub legătură inaintēzā mereu?

— O tai!

— Aceea causēzā bolnavului durere?

— Se 'nțelege, inse este neapărat de lipsă!

— Dta ai dreptate! — di-sei eu. — Pe el āncă-l va durē, inse este neapărat de lipsă! Vino dle!

— Unde? Ce voești dta?

Eu nu-i respunsei nimic, am mers spre castel cu pași repeđi in aripa drēptă, spre odaia lui Henrich. Dinaintea uși me ajunse medicul și me prinse de mână,

— Ce voești dta să faci? — imi repetă el.

— Aceea se pōte face nu inse și spune, — i respunsei intrānd in odaie fără să bat in ușe și intēnțioat cu sgomot mare.

Odaia eră pe jumetate iluminată, perdelele erau lāsate in jos. Herich ședea intr'un fotel cu capul intors spre ferēstră, la cățiva pași de el sta Fedor, nemișcat, cu ochii ațintiți spre domnul seu.

La intrarea mea bētrānul se cutremurā și luā o positură ca și cānd ar voi să se arunce asupra mea, in privirea lui intunecată se vedea ceva amenințator. Henrich inse nu-și întōrse capul.

Eu mersei lângă el și pe când am putut să-i deosebesc trăsurile feței, frica și durerea mea a fost atât de adâncă, încât am fost silit a-mi conține respirația. Acele nu mai erau trăsurile iubite, frumoase și pline de spirit ale amicului meu, ci o față străină, palidă și gălăndă, pe care se vedea întipărită o enormă stupiditate și un doliu timpit. »El e năuc« imi strigă o voce în mine. Me reculesei înse și-mi adunai toate puterile.

— Henrich! — strigai eu tare și jovial, cu toate că inima în mine tremurâ de întristare.

El deschise ochii și o rază de bucurie trecu peste fața lui.

— Sus! Vino 'n brațele mele! Eu trebuie să me conving, că tu mai trăiești încă, — i dăsei eu.

El se ridică.

— Ești er sănătos? — întrebă el încet.

— Deplin sănătos! — i dăsei îmbrățoșându-l și stringându-l la peptul meu.

El nu mi-o înapoia, mișcarea bucuriei înse rămase în fața lui.

— Iubitul meu! — murmură el stringându-mi slab mâna, apoi voi a se lăsa să cadă er pe scaun.

Acăsta înse n'am suferit-o. L'am tras un pas la o parte, i-am pus mâinile pe umeri privind-l drept în ochi, deși inima mai imi sta în loc și fie-care nerv în mine eră încordat de durere, i strigai jovial acompaniat de un ris frivol:

— O Henrich! Acăsta vine de acolo, decă omul nu rămâne fidel princeselor! Eu sper, că tu ți-ai notat bine lecțiunea și pe viitor vei lăsa pe fie-care țigancă să zacă, unde zace! — Efectul produs a fost grozav. El deveni roșu ca sângele, apoi palid ca cenușa, fața-i tremurâ fioros, buzele i se deschiseră, se închiseră și er se deschiseră. El imi aruncă mâinile jos, pași înderăt și-și închise pumnii. Așa stătu câteva secunde, apoi îl cuprinse un tremur peste corpul întreg.

— Lasă aceea! — murmură el în fine cu greutate.

— Bah! — dăsei eu rîdend. — Pentru ce? Tu ai fost puțin ușuratec, ce zace într'acea?! și totuș aceea nebunie nu o poți uita. Tu porți un bilet reu memorial pentru viață! A fost o nebunie cu sfârșit tragic, în fine înse totuș numai o nebunie. Și de nebunii trebuie să riță omul!

— Să riță! — repetă el cu buzele tremurânde. — Să riță! — dăse încă odată răgușit și plângător acoperindu-și fața cu mâinile plin de desperare.

— Da, să riță! — strigai eu er, în tonul celei mai nevinovate bucurii. — Sigur a ris și frumoasa Aniula, cel puțin așa mult până au ținut galbenii tei!

— Galbenii? — întrebă el în șoptă. Inse mai înainte de i-aș fi putut eu răspunde, trăsurile feței sale se schimbă erăș luându-și o înfățișare atât de grozavă, încât fără voe m'am dat un pas înderăt.

Eră înfățișarea unui animal răpitor. Rana care se întindea ca o panglică de-alungul frunții dela o tâmplă la cealaltă, începă a se face roșie ca sângele, degetele i se întinseră în aer și er se constrîngeau ca și când ar prinde ceva și depe buze-i s'auzîră într'un ton răgușit, tare și greu cuvintele: »Eu totuș o voi reaflă eră!«

Mi se pără, că ceva rece trece peste capul meu; nu știu pentru ce: părul începă a mi se face vilvoi. Imi predomnă înse grăza cu o nespasă încordare și pe când mi se închise pumnii, cu așa putere încât unghile intrând în carnea palmelor imi causă durere, aflai tăria a-l întrebă într'un ton môle:

— Pe cine? Galbenii? Nu, iubitul meu! Aceia sigur nu-i mai găsești; se vorbești tu de mica vrăgitoare? Acăsta e posibil. Atunci înse, de oră-ce tu nu poți fi așa aspru, să despartă doue inimi iubitoare,

vei fi silit să iei și pe iubitul Iosel în casa ta, tu știți pe flăcăul care mai te-a omorît! Inse de ce nu? ar fi într'adevăr ceva picant! — Eu nu știu încă nici ađi, cum am avut atunci atăta putere a rosti aceste cuvinte, până la cel din urmă tare și voios. Pentru că nenorocitul deviniă tot mai palid și ochii i eșiseră din orbite și când am sfârșit eu, atunci a dat un sunet surd și a început a se elătină... Eu am alergat spre dănsul și l'am prins în brațe.

— Bunul meu Henrich! Sermanul meu Henrich! — murmurai eu și cu aceste au început a-mi curge lacrimile din ochi, — ertă-me! — El tremurâ, peptul i se ridică și se lăsa greu, er fața i tremurâ dureros, apoi își lăsa capul pe peptul meu și începă să plângă tare și dureros, încât își rupea inima... Medicul apucă mâna servitorului și-l duse afară. Noi remaserăm singuri. Condusei pe Henrich la fotel unde-l lăsa să seșă, er eu me aședai în genunchi dinaintea lui.

El plânga încă, cu atăta patimă cum nu mai vădusem înainte nici odată pe un bărbat.

— O George! — dăse el în fine abia respirând, — eu sânt așa nefericit... așa nefericit...

— Ai fost! — i dăsei eu. Voiam să-l mângăi și acăsta voiam să i-o spun tare, eram înse atât de mișcat, încât abia am putut-o rosti în șoptă.

El elătină din cap apoi adause: — Nu! acăsta e un morb, din care nu voi scăpa nici odată!

— Prudintele meu Henrich! — i dăsei zimbînd. — Tu ai aflat cuvântul cel adevărat, a fost un morb a sângelui seú a spiritului, tot atăta! a fost numai un morb. Și un asemenea morb un om cum se cade decă voeșce, îl pôte învinge. Henrich! Imi promiți tu că vei voi?

El nu-mi răspunde nimic, el plânga mereu și eu nu l'am oprit. Lacrimile lui nu erau ale unui laș, nu erau chinuitoare, ci eră dulcea și binefăcătorea recreare, după o iritare grozavă.

Apoi se ridică și me privi fier și sincer. — Eu voesc George! Inse nu cred, că voi avé atăta tărie. Cugetă numai, — adause el în șoptă, — eu de atunci n'am mai fost în salon, unde...

— Atunci vom merge amândoi! — dăsei eu și-mi strecurai brațul pe sub brațul lui și-l condusei afară dealungul coridorului.

Fedor ne vini înainte. Privind în fața dlui seú și vedend schimbarea din față și luciul ochilor seú, fidelul om se lăsa grabnic în genunchi și luându-mi mâna mi-o sărută mai înainte de ce l'aș fi putut eu împedeacă.

Mână în mână am intrat în salonul în care locuise Aniula, eră în aceeaș stare ca în cea sēră ce a petrecut-o ea mai pe urmă aci. Ađi înse ni se înfățișă cu totul altcum. Atunci lumina nesigură a luminărilor și prezența acelei ființe atât de frumoase acoperiă ca un vël totă degradațiunea. Ađi la lumina curată a dălei ni se înfățișă, golă, urită și respingătoare.

Tăcend am intrat în lăuntru, tăcend am privit impregiur. Aci eră maica Domnului cu barbă. Iosif cu bonetă, oglinda spartă. Colea zăceau grămădite scaunele stricate și hărburile de sticlă. În odaie sigur nu intrase nimene de atunci, toate erau acoperite de o dungă grăasă de praf... Eu privii odată, de doue de trei ori în jurul meu. Privirea mea se opri asupra amicului meu și asupra ranei depe fruntea lui. Și cum priviam așa și cugetam, singur eu nu știu cum, destul că me prinse o poftă grozavă de a ride... Pentru o servanță nelegiuită și nebună eră să se comită un omor, s'a dat lovitura de mörte, morb și grige! Acăsta a fost una dintre cele mai comice tragedii, ce a esistat vr'odată! Pentru voia acestei servante! Acăsta a fost de ris, da, de ris! Cu toate aceste

me rețineam, din considerațiune față de amicul meu. Il privii pe furis. El privia încă în tăcere, când pe maica Domnului cu barbă, când pe Iosif cu boneta pe cap. În fața sa încă se exprimă curiozitatea. Când ni s'au întălnit în fine privirile, atunci... amândoi am început să rîdem, tare, vesel, fără întreprere și din totă inima.

Și rîzînd ne aruncărăm în brațele unul altuia și ne țineam îmbrătoșati.

— Acesta a fost un vis nefericit! — țise el în fine. — Așa nebuțatec și așa inspăimăntător!... Așa grozav și așa nebuț!

— L'ai visat până în sfărșit! țisei eu voios. Acum inse să mergem!

— Să mergem! — adause el. — Încă astăzi să mergem! Eu te petrec pe tine până la Heidelberg și apoi merg mai departe, mie mi-i tot atăta unde voi merge!

... Ion îmi pachetă geamantanul cu fața cea mai veselă, apoi îmi țise: — Domnule! așa om cu minte ca mine totuș nu este pe lume. Eu ț-am spus dtale când te-am adus aci: »E bine că dta vîi la noi.

pentru că contra unei vrăgitoare ajută numai un măestru vrăgitor!« și dta ai ajutat!

— Da, — i țisei eu surîzînd, — eu îmi pricep meseria! — și apoi îmi aruncai privirea asupra patului, unde mai multe săptămăni de-alungul m'am luptat cu mărtea și ăr începu a rîde, de și ceva dureros...

Tărđiu după amiędi am plecat cătără Stanislavov. Când am ajuns pela locul țiganilor, tocmăi apunea sōrele și arborii se ridicau maiestos și superb cătără bolta cerului. Henrich se uită lung într'acolo, apoi îmi apucă mânia: — Eu șciu unde voi merge din Heidelberg. La lacul Zürich. Acolo trăsece în esil o rudenie a mea, bētrānul conte Rymski din Polonia congresuală. Bētrānul domn are o singură ființă ce-i luminează sēra vieții lui: eu inse cuget, că voi fi atāt de neindurat, să-i fur acesta ființă, pe tăcuta, frumōsa și iubită verișōră, pe blonda Clara: ea nu este în stare să nebuțosecă pe nimeni, fericit e inse acela, care o va cāpētă de soție. Ce țici tu la acesta?

Ce am țis eu!... Cugetați dvōstre.

Tradusă de

Nicolau Corcheș.

Scrisori dela țeră.

Amica mea!

Riulețul despre care am pomenit în scrisōrea întăie, izvoresce la pōlele muntelui Bihor, munte cu piscuri pleșuve, peste care trec moșii cu cai încărcați de ciubere și cercuri, de se cobōră în țera un-gureșcā.

Apa lui, până să ajungă în hotarul sātusorului unde me allu, se sporeșce cu cāteva pārae ce se scurg de prin vāile laterale.

Cum va fi acest riu în părțile de sus, nu șciu bine. De multe ori l'am trecut și l'am colindat și pe acolo, pe când umblam la șcōla nemțescă din Băița: dar sînt mulți ani de atunci și nu-mi mai aduc aminte. Pe aci inse e de-o frumșete rāpitōre. De izvorul din care ț-am spus că beu apă cu frunđă de curechiu, e fōrte aprōpe; dar nu veđi alta nimic, decāt desis nepētruns de ramuri frumōse. Într'adevăr în sus, precum și la vale spre sat, pe amēndoi țēr-murii: sālci dese, rāchiți rāmuroșe, tufe de arini, tōte indesite cu brusturi, curpēn și alte plante cātărătōre. În vr'ō doue locuri e mai deschis, la vaduri pe unde trec sātēni în țarina de peste apă, la tēu, la holde și la curechiști; pe alte locuri malul fiind māncat și nāruiț de apă, a remas petriș de nu s'au putut prinde bine plantele. În colo fōrte cu greu poți resbate. Dar și unde e peste puțință să te strecuri de nuiete și crengi impletite, tot ți se dă prilej în de ajuns pentru desfētarea poetică a sufletului. Ascultă valurile cum șopotese pe petricele, cum gem la o buturugă, seu cum plioscāsece o nua verde, pe care o saltă unda în trecerea ei. Și decā ești norocit și ai o n-CHIPUIRE mai nālucitōre, te uii pe tine însuți, tot gāndul îți remāne inlāntuit de șōptele ce sună încetșor, și ți se pare că auzi graiul depe altă lume a unor ființe misterioșe, un graiu de șagalnice desmerdări, o limbă a dragostei, feritā de patimi lumescei și de svon pāmēntesc...

E plăcut a privi la sālčetul cel des și la arinișul frunđos cari ascund riul; e o înaltă desfētare de-a te plimbă, croindu-ți singur cārare, de-a lungul pe lāngă desime. Dar nu se pōte asēmēnā simțirea

ce te cuprinde, când ai pētruns în lāunțul verdeței și te veđi aprōpe de valurile crețe ce vin rostogolindu-se cu repeziune! Nici înainte, nici îndērēt nu mai e orizon, în sus încă numai ți se nāzere albastrul cerului, cāci nuiete și crengi stufoșe se îndōe spre apă și alcătuesc ca o boltă verde. Departe de tot ce-i omenesc, desbrăcat de ori-ce grige, uimit de sfintenia singurātății, simțesci așa de aprōpe dragostea naturii, auzi așa de lāmurit glasul ei, încāt ai dori să te cufunđi pentru totdeuna în acestă tainică zamislire de vieță și să nu te mai întorci în labirintul omenesc!

Ca ori ce apă de munte, după ce s'au rostogolit prin adāncimi prepastioșe, pîntrē stane colțurate și vine la un șes plecat, cu vegetație mai bogată și riulețul nostru, pe aci are un drum tare caprițios. În fōrte puține locuri merge mult timp drept înainte: de cele mai multe ori se face nevēțut din calea privirii și cotigeșce în altă parte. Și acest mers cotigit, pe multe locuri e nou. Din bētrāni n'a putut să fie tot astfel. Cu fie-care potop ce aduc ploa indelungate seu rupere de nori în creerii munților, își croeșce altă albie. La asemene întēmplare — ce remāne mulți ani în pomenirea poporului — se umllă mereu, până ce rupe și cutrupeșce malul și apoi cu turbare se aruncă peste sēmēnături și liveđi, făcēnd val-vertēj prin grādinile și ocōlele ōmenilor. Cāte-o ți seu doue unele case și șuri stau nāmolite în valurile cele mocirloșe.

După ce se mai resbuță cerul, valurile se retrag seu intră în pāmēnt și ōmenii sērmanii, es ca să veđă ce stricāciuni a făcut revērsarea cea cumplită. Cu mare māhnire gāsece unii pāmēnciōrele lor din apropierea riului, rescōlitate de apă și acoperite cu bolovani și prundiș. Incetul cu incetul riul se astēm-pēră și se așeđă în noua albie ce ș-a sāpat. După trecere de mulți ani, ōmenii mai în vrēstă, arată cēlor tineri, pe unde a fost matea apei, mai înainte de »urlarea cea mare.«

Dar să lāsăm asemene restimpuri de ferbere și strāșnicie ale riulețului. Acum e așa de blānd și de drāgālas... să nu-i mai pomenim de momentele în cari și pe el îl ajunge mânia și pornirea vrāșmașă.

Cāt ține hotarul satului în partea din sus, înf-țoșarea riulețului e următōrea: Pe-o bucată de loc, apa curge cu vālmășelă și repede, slārmāndu-se la fie-care pas de petrile ce se veđ și făcēnd spumă. Indatā inse intimpinānd o rādēcina rāmuroșă de rā-

chită seu arin, par că se oprește și sapă malul bu-ruenos și buturuga cea grămădită cu lemne și vreascuri. La asemenea buturugi fața apei e netedă și mai liniștită, apa nu-i adâncă, e adica o bulbônă cum se dice la noi în graiul moldovenesc și dulbină, cum i dic Românii pe aci. În dulbine pe sub rădăcini și cioturi, se țin peșcii mai mărișori: despre peșci mari nici vorbă prin asemenea riuri mici.

Fiind că vini vorba despre peșci și fiind că nu știu ce să-ți mai spun, ca să-ți faci o idee despre această apă dragălașe, dă-mi voie să-ți arăt cum umblă omeni pe aci la pescuit.

Unelța de prins peșci, cea mai întrebuințată, e vârșă. Am să descriu această unelță, pe cât me pricep, deși mulți din cetitori vor fi cunoscând-o pe deplin.

Vârșă se alcătuiește din două părți de căpățenie: covârșocul și trupul. La covârșoc distingem gură și fund. Gura e un semicerc făcut dintr'o nuiea grosuță de stejar, căreia după ce a fost curățită și cioplită bine, i se dă acea formă arcată prin încălzire: ea poartă numele de salbă. Giur impregiurul salbei se încolățește cu un capăt, una lângă alta, nuele subțiri și mlădiose: ea de trei degete dela salbă, printre nuele curmezis, se impletesc două rânduri de curpên tare și vânjos, apoi se taie tot a doua nua, lăsându-se înse o țesătură subțire: la aceeaș distanță se impletesc crăș curpên strângând țapên țesiturile de nuelele remase: din nou se taie tot a doua nua și cu modul acesta covârșocul se rotundește și se strîmtează din ce în ce mai tare, până când se încheie într'o borbă pe care de abia poți vîri mâna. Trupul vârșei se face astfel: la o mică depărtare dela salbă, unde sînt rânduri de curpên, se prind de covârșoc nuele lungi giur impregiur. Printre aceste nuele, la distanțe egale, se țes fire de curpên până ce trupul se găsește a fi potrivit de lung. În șersit după ce s'a introdus în lăuntru un cerc care se întepenește bine de nuele ca să nu se turtescă vârșă, se retază nuelele, se string într'un mănunchiu care se legă tare cu sforă și vârșă-i gata.

Etă cum se prind peșcii cu vârșă: pui vârșă în apă, la fund; d'asupra ei așezi o petră grea ca să stea jos și să nu o iec apa: apoi te-apuci și rescolești pela rădăcini și prin dulbină cu un bôt care se numește știulbic. Peșcii se sparie și în fuga lor dau în gura vârșei și intră pe covârșoc în lăuntru, de unde nu mai pot eși. Când ridici vârșă și o scoți afară, vești peșcii cum se sbat în fund. N'ai prins nimic, te duci înainte pe apă și continui aceeaș încercare.

Peșcii mai mici, cum sînt așa numitele brude și mrele tinere, cari se țin pe sub petri și lespeți, se prind mai ușor în următorul chip: Unde-i apa repede și mică, dela amândouă marginile rîului, clădești petri în rînd la vale, astfel ca la mijloc în marea apei să se imbine formând un unghiu. În acest unghiu așezi vârșă bine pe nêsip ca să nu pôta străbate peșcii pe dedesupt, ér desupra pe salbă pui trunțar de arin și salce ca să facă umbră; de asemenea cele două vaduri de petri le izeșci cu brusturi, pentru ca peșcii alungați, negăsind loc de trecere, să lunece spre vârșă. Punându-se toate aceste în rîndu-elă, te duci în sus și începi a știulbică din dulbina cea mai apropiată. Tot știulbicănd și resturnând petrite, vii la vale spre vaduri până în gura vârșei.

Fii bună și ertă, amica mea, decă aceste descripții amănunțite te vor fi plictisind. Pentru plăcerea amicului teu, fii cu răbdare și ascultătoare. Nu uită, că lucrurile de cari îți vorbesc, în mîntea mea nu se infățisoză numai ca niște idei de cunoștință,

ci ca icône vii însoțite de sentimente aprinse. Decă mi-i drag să întorc vârșă și s'o cercetez ce formă are, este pentru că-mi aduc aminte, de câte ori o luam în spate — în anii cei frumoși ai copilăriei — ș'o purtam pela toate vadurile și prin toate bulbônele, începînd de unde se vîrsă acest rîuleț în Criș și până din sus la șanțul ce desparte țarinele de hotarul satului vecin. Mi-aduc aminte, cum periam de-acasă dimineața, ferindu-me să me vedă cineva din familie și cătu-i dîlică de mare cu vârșă de-alungul apei! Me întorceam sêra pela scăpătat, odată cu turmele ce viniau acasă delă pășune, muliat până la os, rupt și fleciuit de nu se alegea nimica din hainele mele. Me dosediau și me certau cu bunătate părinții: dar eu șciam ce șciam eu și pândiam din nou prilejul potrivit de me șterpeliam de-acasă și mai trăgeam o raită pela cele dulbine și pela cele coșuri cu ceni și cu mrele mărișore.

Intemplările de tot felul ale copilăriei, bucuriile ca și pătăranile, așa se vede, se întipăresc în suflet cu țarie nebiruită. Câte valuri nu vin pe urmă, câte vînturi aspre nu bat! dar pătura cea veche, ca lespedea de granit, rămâne neștirbită: dar lampa amintirilor nevinovate din anii frageți, arde înainte cu văpaia sa poetică!

Adevăr a grăit cine-a dis întiaș-dată, că vrêta copilăriei este paradisul pămîntesc. Minte tineră ca roua, închipuire în care impresiile prind rădăcini puternice, un suflet bun, nevinovat: lipsă de grigile și patimile furtunoase cari frămîntă pe om; neșciința deplină despre cele ce se află în depărtare, despre nădeșdile și iluziile cari lăgăna inimile tinerilor: în scurt o esistență aproape de sinal naturii și de orba putere creatore ce ține și renoește mereu cele ce sînt și vieză pe fața pămîntului.

Lasă-me dar, amica mea, să-mi mai întorc gândul la acest paradis pierdut și să-mi fac năluca de-o clipă, că încă m'aș găsi într'insul.

M. Pompiliu.

Eticheta.

Nu se cuvîne ca bărbatul să spargă scrisoarea adresată nevestei sale, nici ca femeia să deschidă scrisoarea bărbatului, numai în cazul de imputernicire. Curtenia e un factor al increderii și al bunătății: n'ar trebui să lipsescă din nici o casă.

Nu se cuvîne să indoim charta de vizită, decă dama pe care voim s'o cercetăm nu-i acasă. Datina aceasta nu mai e modă.

Nu se cuvîne să petrecem ôspele afară de ușe.

Nu se cuvîne a scrie epistolă pe hârtie leniată.

Nu se cuvîne a chema mai mulți ôspeți la mesă, decăt câți incap la mesă comod.

Censor.

Bonbóne.

La un picnic.

Societatea s'a adunat la pădurea, se pregătește de dejun pe erbă verde. Dómna N. adresându-se către bărbatul seu, la o parte: »Mi se pare, bărbate, că ai uitat păharêle?« Dl N.! »Așa e, ai dreptate; dar nu face nimic, nu vom avé trebuință de ele.« Dna N.: »Dumnezeule! pentru ce nu? cum vom face fără ele?« Dl N.: »Să veți, dragă, pentru ce, fiind că am uitat și vinul.«

*

Un nevinovat.

Ministrul justiției în inspectiune:

— Ce te-a adus aci, prietine?

— Strănutatul.

— Strănutatul?

— Da; strănutatul a deșteptat pe stăpânul la care intrasem pe ferăstră și astfel am fost prins.

Anormal.

Un june medic, în conversațiune c'un coleg al său, i spune:

— Am avut deună-zi un caz din cele mai interesante. Diagnosa eră făcută cu cea mai mare exactitate, dar spre nespusa mea mirare, morbul luase un curs desevășit anormal.

— Hm! cum așa?

— Pacientul meu s'a însănețosat.

O domnă, vizitând pe una din prietenele sale și vedându-i biblioteca, i dice:

— Ce frumoasă bibliotecă ai! Poți să-mi împrumuți și mie câteva cărți?

— Imi pare foarte reu că trebuie să te refuz, răspunde prietena; dar ce vrei să faci!... mai nici odată cărțile împrumutate nu se dau înapoi! Judecă însăși: toate aceste cărți, câte le vești aci, mi-au fost împrumutate!

Literatură și arte.

Strănepoata lui Ienăchiță Văcărescu, deșora Elena Văcărescu, a publicat la Paris un volum de poezii în limba franceză sub titlul «Chants d'Aurore». Este un semn caracteristic al vieții intelectuale din lumea noastră bucareșeană, că până și descendența unei familii atât de ilustre în literatura română serie franceză. Testamentul literar al marelui bun Ienăchiță Văcărescu a fost acesta:

Ființelor mei Văcărești.

Las voue moștenire:

Crescerea limbii românești

Ș-a patriei iubire!

Durere! acest testament a fost atât de curând uitat. Mai mult! dra Văcărescu nu numai serie în limbă străină, dar totodată cântă sujele străine. Trecutul și istoria modernă a României, țera strămoșescă și poporul ei, nu i-au inspirat decât trei strofe din 1174 versuri. Pentru ce serie dra Văcărescu franceză? Speră dora a-și face un nume mare? Dar se înșelă. Dsa se perde în cercul poezilor mari franceși. Scriind românește, ar pute să-și ocupe o pagină în istoria literaturii noastre.

Câteva cuvinte despre femei. Sub titlul acesta a apărut la Pétra în România o broșură de dna Aurelia Lazariu. După ce autorea probează capacitatea intelectuală a femeii pe toate terenurile și la toate națiunile, încheie făcând apel la femeile române să-și crească pruncii în lăgănul intelectualității și al moralei, căci numai așa pot deveni buni fii, buni cetățeni, buni părinți, bune soții, bune mame de familie. Prețul broșurei e 40 bani.

Geografia Bihariei. Dilele trecute a apurut în Oradea-mare și ni s'a trimis următoarea carte în limba maghiară: «Biharvármegye földrajza. N.-várad város leírásával és a magyar királyság rövid áttekintésével.» de K. Nagy Sándor. Cartea, premiată cu 400 franci, e produsul unui studios serios și îndelungat. Autorul nu numai s'a servit de toate datele autentice, dar totodată a făcut și călătorii în interesul lucrării sale. Vedem cu bucurie, că șovinismul modern nu pătăzește paginile acestei scrieri. Autorul vorbește cu cumpăt pretotindene. Astfel lucrarea ce ne prezintă, cu toate lacunele sale, este o lucrare serioasă, care ne oferă o oglindă destul de fidelă a acestui comitat frumos și mare. Prețul 1 fl. 50 cr.

Curs practic de perspectivă liniară pentru usul studenților dela facultatea de științele exacte, pentru tehnici și pictori. Cu 20 tabele litografiate. Compus de Stefan Emilian, profesor de geometria descriptivă la universitatea din Iași, arhitect premiat cu întâiul premiu dela Academia c. r. de artele frumoase din Viena și inginer. A eșit la Iași, în tipografia națională, strada Alecsandri.

Tipografele române. Diarul «Tipografia Română» din București ne dă următoarele date statistice și economice asupra tipografiilor din România. Astăzi în totă țera funcționează în mod regulat un numer de peste 80 stabilimente tipografice: 25 în capitală și 55 răspândite în toate județele.

Diary nou. «Crainicul» (Vestitorul) se numeșce un organ de publicitate, care a apărut la București în format mare.

Teatru și musică.

Șcrii teatrale și musicale. Dna *Aristilia Manolescu* a sosit la București, întorcându-se dela băi. Este de sperat, serie «Epoca», că direcțiunea generală a Teatrului Național va face tot ce este cu putință spre a nu lipsi prima scenă a țării de concursul talentatei artiste. Tenorul *Gabrielescu* dela Teatrul Național din București a dat dilele trecute doue concerte la Constanța și a găsit succesul seu obișnuit dela București. — Dl *Bărcănescu*, profesor de musică în București, trimis în Rusia pentru a studia corurile rusești, s'a reîntors în capitală. — Dl *Rachovean*, tinerul artist român, orb din naștere, a sosit la Iași unde va da un concert. Dl *Rachovean* se întorce din Viena, unde a studiat cu cunoscutul profesor Jacques Dorn. — Dl *I. D. Ionescu*, cunoscutul actor-cântăreț, a sosit la Brașov, unde a început să dea o serie de reprezentațiuni internaționale, însoțit de dl S. Mavrodin. — *Dnii Mocca și Velescu* au plecat dela Calcuta la Atena, unde vor da câteva reprezentațiuni, apoi se vor întorce la București. — Dl și Dna *Manolescu* s'au întors din Sinaia la București. — Dl *Gabrielescu*, tenorul liric al operii din București, s'a reîntors din Constanța la București. — Dna *Irena Beljioare Vlădoian* a dat în Mont-Dore în Franța un concert dimpreună cu dl Bosquin dela Opera mare din Paris. Succesul concertului a fost mare, artista română a cules multe aplause. — Artistul *I. Anestin*, precum se dice, va fi angajat la Teatrul Național din București.

Teatrul Național din București. Reprezentațiunile și studiile repertoriului pentru viitorea stagiune au început. Se dice, serie «Românul», că în stagiunea viitoare direcțiunea are intențiunea de a juca din hărănul repertoriu român piese cari pentru tinera generațiune actuală vor fi ca un fel de noutăți. «Cucóna Chirița» și «Baba Hlirca» sânt primele piese ce se vor desgropa din mormântul uitării. Se mai vorbeșce, că deschiderea stagiunii se va face la 27 septembrie v. (11 octombrie n.) Încă nu se șcie nimic din viitorul program al direcțiunii: prin urmare nu putem să spunem decât Teatrul Național pôte să se ridice eră de acolo unde a cădut în anul trecut.

Opera din București pentru stagiunea viitoare s'a compus astfel: Prima cântăreță dramatică dna Savelli, prima cântăreță lirică (mezo-soprano) dna Leonardi. Primul tenor dramatic dl Pigorni, primul tenor liric dl Gabrielelescu, primul bas dl Marcassa. În reportor, spune «Epoca», sânt cuprinse operile: Ebra, Aida, Ughenotii, Favorita, Trovator, Norma, Carmen, Faust, Balo în Maschera Lucia și altele cari se vor decide în urmă.

Serată literară-musicală în Făgăraș. Tinerimea studioasă din giurul Făgărașului a dat acolo în duminica trecută o producție literară-musicală, în folosul reuniunii femeilor române de acolo, cu următoarea programă: 1. »Cuvânt de deschidere,« rostit de Nicolae Clonța, cleric abs. 2. »Despre egoism și abnegațiune din punct de vedere social,« disertațiune de Valeriu Comșa teolog 3. »Garda Seraiului,« poezie de V. Alecsandri, declamată de Ioan Broju, cleric. 3. »Valurile Dunării,« vals de I. Ivanovici, executat pe flaut de Valeriu Comșa cu acompaniament. 5. »Din povestea vorbei,« poezie de A. Pan, declamată de Nic. Clonța, cleric abs. 6. »De ce n'am pace,« romantă de Carini, duet cu acompaniament. După producțiune urmă joc.

Teatru în Zerneși. Tinerimea studioasă română din Zerneși a dat acolo în 27 august n. o reprezentațiune teatrală, în folosul bibliotecii școlare. S'au jucat 1. »Baba Iliea,« comedie în 2 acte de Millo. 2. »Balul Mortului,« comedie într'un act de V. A. Urechic. În decursul pauzei 13 tineri au jucat »Călușerul« și »Bătuta.»

Teatru în Câmpeni. Trupa teatrală ambulanta a dlui G. Aug. Petenescu a jucat săptămânile trecute la Câmpeni, unde la 12 august a început șirul reprezentațiilor cu drama »Orbul și nebuna« de Alexandru Dumas. Publicul a spriginit destul de călduros stăruințele singurei noastre trupe teatrale.

Privighietori și tragediane craiovene în străinătate: după dsoara Elena Teodorini, bătrâna capitală a Olteniei mai numeră ați cu mândrie pe dsoara Ecaterina Pișca, fostă elevă a conservatorului din Viena și actualmente artistă a teatrului din Amsterdam: pe dra Banciu care a absolvit școala dramatică și este angajată la un teatru pe care »Olteanul« nu-l numește, dar care este teatrul din Magdeburg: și în fine dra Maria Chitzu care studiază cântul în Italia cu un succes de glorie prevestitor.

C e e n o u ?

Sciri personale. Dl V. Alecsandri, sosind din Paris la București, în săptămâna trecută s'a dus la Sinaia, unde s'a prezentat regelui și reginei. — *Bols. de Levotei Beles*, protosincol, vicar episcopesc gr. or. și președinte al consistoriului oradan, în duminica trecută a fost hirotesit la Arad intru archimandrit. — *Dl Dimitrie Butculescu*, deputat în camera României și președinte al Societății »Cooperatorilor români« a petrecut zilele aceste la Brașov, unde a vizitat expoziția industrială. — *Dl dr. D. P. Barcian*, secretar II al Asociațiunii transilvane, a fost ales de către comitet director la școala superioară de fete înființată de Asociațiune.

Hymen. *Dl Emerie Dimitrescu*, teolog absolvent al diecesei Arad, la 29 august s'a serbat cununția cu dra Veturia Damsa, fiica parocului I. Damsa din Seceani. Nași au fost dl redactor și avocat Paul Rotariu cu dōmna soție, născută Iulia Dreghici, care s'a prezentat în costum național. Părintele Groza din Ferichas a îndeplinit funcțiunea de preot cununător: corul vocal al plugarilor din localitate, sub conducerea parocului Iosif Grădinar, a cântat frumos. La ospet au luat parte mulți, dintre cari se amintesc dnii G. Miculescu din Făscut, I. Istin din Jadani, A. Pelle din Bencec cu dōmnele soții, și dsoarele Georgina Roșu din Semlac, Paula Adamovici din St. Nicolau-mic, Maria Popovici. — *Dl dr. George Vessa*, medic comunal în Socodor, comitatul Arad, s'a căsătorit cu dra Ecaterina Stan, fiica preotului Teodor Stan din Cherechiu. — *Dl Iosif Petean*, teolog absolvent al

diecesei Lugos, la 5 septembrie își va serba cununția cu dra Octavia Mioc, fiica vėduvei comerciante Maria Mioc din Fizeș.

Faptul cel mare al săptămânilor trecute a fost detronarea principelui Alesandru al Bulgariei. Nimene n'ar fi crezut să se potă întâmplă asta, căci după strălucitele invingeri din erna trecută în contra Serbiei, ori cine trebuia să cugete, că dēnsul se bucură de poporalitate mare în noua sa patrie. Și totuș s'a întâmplat. Etă pentru ce? Principele Alesandru nu iubeșce pe ruși și s'a folosit de toate ocașiunile spre a se depărta cât mai mult de Russia. Bulgaria înse nu pōte să uite, că ea datoreșce Russiei eliberarea și neatērnarea sa. Acesta datorie, nutrită și prin legăturile de rassă, au oferit teren Russiei spre a-și resbună, detronând pe principele anti-rus, căci detronarea făcută a fost inspirată și ajutată de Russia, prin consulul ei din Sofia. S'au găsit și între bulgari ōmeni, cari ori sūnt de părerea că politica principelui Alesandru nu corespunde aspirațiilor Bulgariei, ori au fost orbiți de lucrarea rublelor rusești: aceștia apoi în noptea dela 20 spre 21 august călcără palatul principelui în Sofia și-l siliră să abdică. Capii acestei revoluțiuni au fost majorul Gruell, ministrul Zancoff și mitropolitul Clement. Principele fu transportat apoi la Rem în Russia, acolo pus pe picior liber, el plecă spre Darmstadt: dar numai până la Lemberg se duse, căci într'aceste aderinții lui din Timova făcură contra-revoluțiune, resturnară guvernul provisoriu, proclamară o regință sub presiul lui Stambulov, președintele camerei și rechemară pe principele. Acesta se și rentōrse, fu primit prototindene cu entusiasm și tocmai în momentele aceste are să intre în Sofia. Acuma e întrebare: decă dēnsul va fi în stare să-și întăreșcă tronul? Unele șciri spun, că el va abdică de bună voie, altele vreu să șciă d'o împăcare ce s'a pus la cale între el și țarul, ba se scrie și aceea, că principele în curēnd se va proclamă rege.

Școala civilă de fete în Sibiu. După ce în ședintele dela 24 și 30 august a. e. comitetul Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român a numit director al școlii civile de fete pe profesorul seminarial și secretar al II-le dr. D. P. Barcian, de directoră a internatului pe dsoara Elena baronēsă Popp, de învățatori pe dl Enea Hodos, Septimiu Albini și Sabin P. Barcian, ēr de învățătoare pe dra Aurelia Filipescu și fiind lucrurile pregătitoare terminate, p. t. public e înșcūntat, că școala și internatul se vor deschide la 15 septembrie st. n. a. e. Inscriserile se vor face dela 1—15 septembrie st. n. în cancelaria direcțiunii, strada morii nr. 8 dela orele 10—12 in. am. și 3—5 d. am. Sibiu în 1-a septembrie n. 1886. Directorul școlii: dr. D. P. Barcian.

Școala elementară de fete din Sibiu, întreținută de Reuniunea femeilor române de acolo, (președintă dna Maria Cosma, secretară dna Anastasia Toma) va începe prelegerile sale la 15 septembrie st. n. Inscriserile se fac dela 1—15 septembrie la președinta Reuniunii, strada Măcelarilor, casa »Albina.« La inscriere se plăteșce o țacsă anuală de 2 fl. și la începutul fie-cărei luni didaetrul de 2 fl.

Calea ferată beinșană, deschisă de-ocamdată până la Drăgeșci, la erna se va deschide până la Beinș. Comitatul Biharia subvenționează cu 300.000 fl. clădirea acestei linii, din care sumă a și plătit 90.000 fl. Acuma direcțiunea întreprinderii cere să i se plăteșcă și a doua rată, în suma de 100.000 fl. Comitatul a esmis o comisiune, sub presiul vice-comitelui Beōthy, care să vėdă decă s'a lucrat atăta, ca să se potă acordă cererea? Comisiunea, în care și direcțiunea a trimis doi represintanți, a eșit în

săptămăna trecută și în timp de două zile a parcurs totă linia. S'a constatat cu plăcere, că lucrările preotindene se află într'un stadiu înaintat și că 'n deosebi în strimțorea Crișului-negru, pela Borz și Șoim, s'au făcut niște întărituri vrednice de totă lauda. A treia di toți au făcut o excursiune până la Stăna-de-Vale, unde au fost întâmpinați de ospitalitatea Pr. SSale părintelui episcop Mihai Pavel și unde apoi au petrecut vr'o trei zile. Din comisiune au făcut parte și trei români: canonicul Șarcadi ca membru al direcțiunii, protonotarul on. d. Ioan Pop secretarul aceleia și eșcelentul marșal-de-călătorie al societății. apoi redactorul acestei foi, ales din partea comitatului.

Alumneul român din Timișoara a ținut adunarea sa generală în 23 august, în preșința unui public pré mic. S'a deschis prin președintele comitetului protopopul Meletie Dreghici, apoi s'a ales președinte adhoc dl Nicolae Rancu proprietar în Murani, notar dl redactor T. V. Păcățian. S'a cetit raportul comitetului, prin care se propune amplificarea statutelor. S'a decis ca pentru desbaterea acestei cestiuni să se convoce o adunare generală anume. Din raportul cassarului, dl Nicolae Coșariu, s'a vëdut că averea Alumneului se urcă la 10,700 fl, din cari 5000 sânt pretensiuni; comisiunea cenzurătoare, compusă din dnii Ioanovici, Boneca și Bărcian, a propus și adunarea a dat cassarului absolutoriu. Dl Paul Rotariu a propus un regulament intern pentru alumnști: proiectul s'a primit și s'a dat comitetului să-l aplice.

Reuniunea femeilor române din Mediaș și giur a ținut adunarea sa generală la 2 iunie, sub presiul dnei Maria Roman. Din raportul cassierei dna Sofia Luca s'a vëdut că fondul Reuniunii s'a urcat la 3,458 fl. 74 cr. Biurul Reuniunii s'a compus astfel: Maria Roman, președintă: Sofia Luca, cassieră. Membrele ordinare ale comitetului: Ana Chendi, protopopesa. Maria Roman, Ana Bogățian, Maria Moldovan Bucea, Elena Suci, Susana Pop, Ana Necșa, Sofia Luca, Maria Bozoșan, Maria Lațiu, Emilia Sasu și Anica Al-mășan. Membrele suplente sânt: Ana Stoian, Maria Marian, Iustina Chendi, Ana Boisan, Maria Suci, Sofia Popescu. Bărbați de consiliu: Dionisiu Chendi protopop gr. or.; Dionisiu Roman cand. de adv., George Crișan paroch gr. or., Iosif Barb paroch gr. cat. și George Pop comerciant. Secretara se alege din sinul comitetului în proxima ședință a sa, care se va ține în 6 septembrie a. c. Proxima adunare generală se va ține în 2 iunie 1887 în Mediaș.

Adunări învățătorești. Reuniunea învățătorilor români gr. or. din *districtul Deva* a ținut adunarea sa generală în 18—20 august n. la Deva, sub presiul părintelui protopresbiter Ioan Papiu. Dintre lucrările acestei adunări amintim, că s'a cetit scrierea învățătorului dirigent dela școala din Orăștie N. Oprea »Despre susținerca sănătății și în deosebi despre igiena școlară.« Dl Nicolae Sânzian, învățător dirigent la școala grănițerească din Hațeg, a presintat doue lucrări, una cu titlul: »Despre cărțile de cetire și cum să se folosescă acelea în școala poporală.« — cealaltă »Destinațiunea și chemarea femeii.« Tot dsa a ținut și o prelegere practică, precum și o prelegere despre grădinarit. S'a decis ca de acuma înainte adunările să fie ambulante: pentru congresul din Budapesta al învățătorilor, care are să țină în anul viitor, s'au ales ca delegați George Susman și Nicolae Sânzian. Biurul reuniunii s'a restaurat astfel: Ioan Papiu, protopresb. președinte; George Susman, v.-președinte; George Gila, secret. I; I. Flășer, secret. II;

Toma Némț, cassar; Iacob German, controlor; bibliotecar este învățătorul din Deva. — Reuniunea învățătorilor români gr. or. dela școalele din protopopiatul Timișoara, Vinga, Hasias, Lipova și Banat-Comloș a ținut la 30 august adunarea sa generală în *Timișoara* în reduta orașenească. Cu asta ocaziune învățătorii Ioachim Boneca, Iuliu Vuia, Simeon Faur, Ioan Sporea ținură disertatiuni. — *Ala Bucea-română* în 5 și 6 septembrie n. se va ține adunarea generală a Reuniunii învățătorilor din diecesa Caransebeș; pentru ocaziunea acésta s'a dobândit pe calea ferată inlesniri din prețul călătoriei.

Necrológe. August Cepeș, comptabil la inst. de credit »Furnica« în Făgăraș, a încetat din viață acolo în 29 august, în al 28-le an al vieții sale; il gelesc: Catinca Cepeș ca mamă; Ovid și Elvira Făgărașan ca nepoți; Alma și Camil Damian, Alesandru Filip adv. și Vasile Damian protopresbiter ca cumnați; Nicolau. Ión și Alesandru Cepeș, Zinca Roman n. Cepeș, Litsa Făgărașan n. Cepeș, Ana Filip n. Cepeș, Aurelia Damian n. Cepeș, ca frați. — *Mitropolitul-primat al României*, Calinic Miclescu, a încetat din viață în săptămăna trecută, în etate de 64 ani. Sub densus s'a înființat prima facultate de teologie în București. — *Eremia Circa*, profesor de limba latină și fost director la liceul Matei-Basarab din București, a încetat din viață marți în 24 l. tr. n. la 10 ore, în urma unei lungi suferințe.

Călindarul săptămănei.

Dua sept.	Călindarul vechiu	Călind nou
	Dum. a 12-a d. Rosalii, Mat. 1.9 gl. 3, sit. 1.	
Duminică	24 Muc. Eutichie	5 Laurentiu
Luni	25 Ad M. A. Bartolomeiu	6 Magnu
Mărti	26 Mei Adrian și Natalia	7 Regina
Mercuri	27 Cuv. Pimen	8 (†) N. Mar.
Joi	28 Cuv. Moise Arapul	9 Gorgonie
Vineri	29 (†) Tăier. Cap. S. Ioan	10 Nicol. Tol.
Sămbătă	30 PP. Al. Iou și Pav.	11 Prot.

Avis restanțierilor.

»Familia« e mulțămită cu numărul abonațiilor sei; tot ce mai dorește este, ca aceștia să plătescă regulat. Abonamentele neplătite regulat înainte la timpul ficsat ne fac multă confusiune, ne 'mpedecă realizarea unor innoiri și 'mbunătățiri și ne zădărnicesc cele mai frumóse intențiuni. Neavând alte fonduri la dispozițiune decât abonamentele, rugăm pe toți aceia, cari sânt de părerea că și nizuința noastră e vrednică de spriginire, să binevoiescă a-și respunde plata de abonament regulat; numai astfel putem să facem și noi angajamente ce costă parale, numai astfel putem să nălțăm din ce în ce mai mult valoarea foilor noastre. Decă publicul voește să spriginescă o fôie, apoi să facă acésta cum se cade, cum se face și la abonarea diarelor străine. A primi o fôie regulat, dar a nu plăti abonamentul nici după luni incheiate, cu tóte avisurile, nu va să dică a spriginii diaristica. *Apelăm dară la toți restanțierii noștri, ca ori să ne respundă abonamentul foilor ce primesc, ori să ne innapoeze fôia, ca să-i ștergem din registrul abonatilor. Cei ce în timp de 10 zile nici nu ne vor trimite abonamentele, nici nu ne vor innapoezi fôia, vor primi delu noi ramburse postale.*